

Lokale energietransitie in Drenthe en Groningen

Lynette Germes (l.a.m.h.germes@pl.hanze.nl)

Lectoraat Communication, Behaviour & the Sustainable Society

EnTranCe: Centre of Expertise Energy

Hanzehogeschool Groningen

Drentse en Groningse Lokale Energie Initiatieven

Doel van het onderzoek:

1. **Overzicht maken van lokale initiatieven in Drenthe en Groningen**
 - Hoeveel initiatieven zijn er gestart?
 - Waar zijn ze gestart?
 - Met welke organisaties hebben de LEI contact? (Sociaal Netwerk Analyse)
 - Hoe verloopt het contact?
2. **Beeld krijgen van de initiatiefnemers**
 - Welke motieven hebben initiatiefnemers om het initiatief te starten?
 - Wat is de achtergrond van de initiatiefnemers?
3. **Succes- en faalfactoren in kaart brengen (impact van LEI)**
 - Welke doelen hebben de lokale energie initiatieven?
 - Wat hebben de lokale energie initiatieven bereikt?
 - Wat zijn factoren die leiden tot 'succes'?
 - Wat zijn factoren die leiden tot 'falen'?

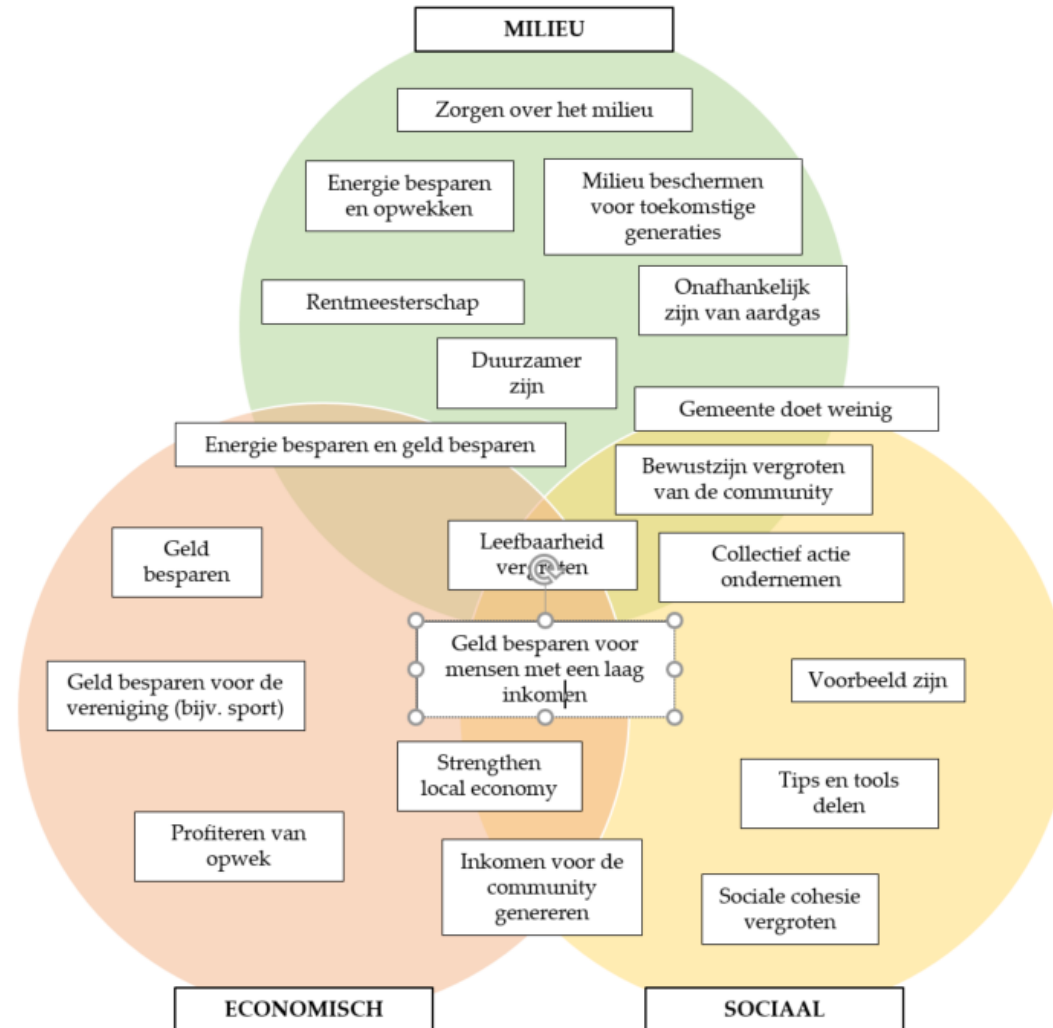
Drentse en Groningse LEI

	Drentse Lokale Energie Initiatieven	Groningse Lokale Energie Initiatieven
Onderzoekperiode	2015 - 2017	2019 - 2020
Totaal aantal initiatieven	85	71
Aantal interviews	61	40
Gemiddelde duur interview	79 minuten	87 minuten

Interviews Drenthe langer dan gedacht

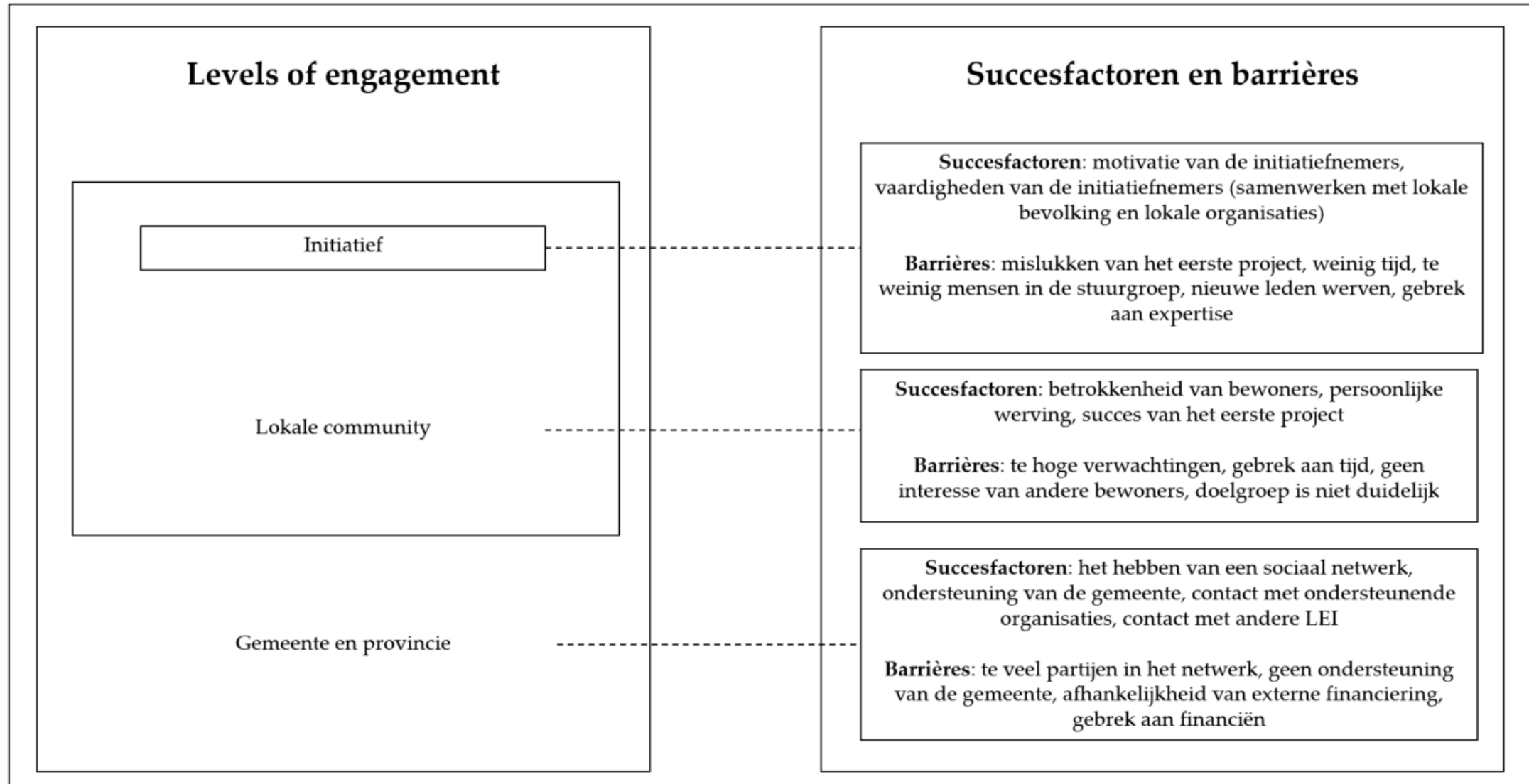
Motieven om een initiatief te starten

Impact van Groningse lokale energie initiatieven

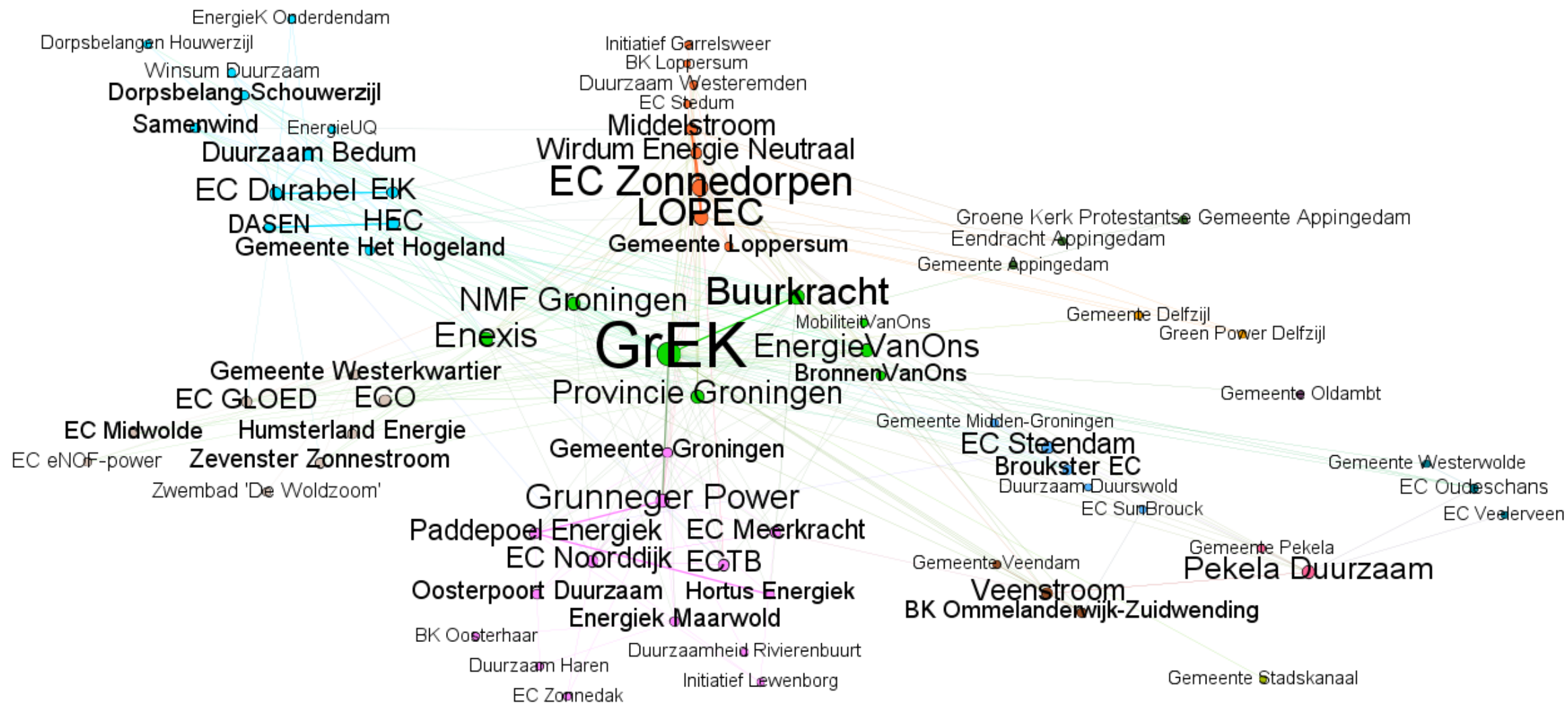
- Er zijn de afgelopen jaren veel lokale energie initiatieven gestart.
- Ze worden geleid door **enthousiaste en gedreven bewoners**.
- Ten opzichte van de landelijke klimaatdoelstellingen is **de impact van LEI nog beperkt**.
- Initiatieven hebben, naast hernieuwbare energie opwekken, ook **andere doelstellingen**.
- Meeste initiatieven ervaren succesvolle momenten, zoals het realiseren van een opwekproject, maar...
- ... de meeste initiatieven ervaren ook veel moeilijke momenten die het realiseren van een project in de weg zitten.

Succesfactoren en barrières

Sociaal Netwerk Analyse

- Met welke organisaties hebben de LEI contact?
- Hoe verloopt het contact met deze organisaties?
 - Wat gaat er goed in het contact of samenwerking met de organisatie?
 - Wat gaat niet goed in het contact of samenwerking met de organisatie?
 - Wat kan de organisatie doen om het initiatief te bevorderen?
 - Wat verwachten lokale energie initiatieven van de organisatie?
- Organisaties: Gemeente, Provincie, GrEK/Drentse KEI, NMF, Buurkracht, Enexis, organisaties in het dorp/de wijk en andere lokale initiatieven
- Sociaal Netwerk Analyse met Gephi

Contact met de gemeente

Reden van contact

- Informatie krijgen over vergunningen, voor financiële ondersteuning en om de gemeente op de hoogte te houden van het project.

Contact en samenwerking met de gemeente

- Het contact is verschillend per initiatief en per gemeente.
- Het contact is afhankelijk van de betrokken ambtenaar bij het lokale initiatief. De initiatieven geven aan dat er veel verschillen zijn tussen de ambtenaren binnen een gemeente.
- Naarmate de projecten groter worden, wordt de samenwerking met de gemeente ook belangrijker.

“Succesvolle plannen hangen uiteindelijk aan mensen, als je iemand hebt die het omarmt, dan gaat het lukken. Heb je die niet, dan lukt het niet.”

Ondersteuning van de gemeente

Behoefte

- De gemeente zou kunnen meedenken en meekijken naar oplossingen voor problemen waar LEI tegenaan lopen.
- Duidelijkheid over het beleid: wat is wel mogelijk en wat is niet mogelijk?
- Vast contactpersoon.
- Serieuze gesprekspartner zijn.
- De gemeente zou een financiële bijdrage kunnen leveren en het proces kunnen faciliteren met bijvoorbeeld mankracht.
 - Een mogelijkheid om goedkoop geld te lenen, financiering voor: onderzoek, energieadvies, technische expertise, inhuren van professionals en voor publiciteit.

Betrokkenheid van bewoners

- De meeste initiatieven hebben als doelgroep: alle bewoners van een bepaalde dorp/wijk en eventueel aansluitende dorpen.
 - Andere doelgroepen waren:
 - Bewoners met een lage SES.
 - Bewoners die geen zonnepanelen op hun eigen dak kunnen plaatsen.
 - Voorlopers op het gebied van de energietransitie.

Betrokkenheid van bewoners

Aantal leden

- Het aantal leden/klanten verschilt per energiecoöperatie: van 5 leden tot 1400 leden. De meeste coöperaties hebben tussen de 20 en 80 leden.
- Er wordt wisselend naar dit aantal gekeken:
 - Initiatieven zijn tevreden met elk lid van de energiecoöperatie
 - Maar wanneer het aantal wordt vergeleken met het aantal huishoudens in de omgeving, dan vinden de initiatieven dat het aantal deelnemers tegenvalt.
 - De verwachtingen van het aantal deelnemers was hoger dan de daadwerkelijke deelname.
- Een groot deel van de doelgroep 'alle bewoners' wordt niet bereikt.

Betrokkenheid van bewoners

Welke groepen worden niet bereikt?

- De meeste initiatieven hebben geen duidelijk beeld van welke groepen niet bereikt worden door het initiatief.
- Andere initiatiefnemers geven aan dat de volgende doelgroepen lastig te bereiken zijn:
 - **Huurders:** de woningbouwcorporatie heeft een eigen duurzaamheidsprogramma.
 - **Ouders:** ze hebben andere prioriteiten.
 - **Oudere mensen:** 'het zal mijn tijd wel duren'.
 - **Mensen met een lager inkomen.**

© 2014 ouso.van.nakker.nl

Conclusie

- Impact van lokale energie initiatieven qua opwek is nog beperkt, maar initiatieven hebben meerdere doelstellingen.
- Veel factoren zijn van invloed op de ontwikkeling van LEI. De belangrijkste succesfactoren zijn:
 - Het hebben en gebruiken van het sociale netwerk.
 - Goede samenwerking met de gemeente.
 - Betrokkenheid van bewoners bij het initiatief.
- Contextfactoren die ook belang zijn voor het succes van LEI:
 - Netwerkcapaciteit
 - Versterkingsopgave (Groningen)

Aanbevelingen

Versterken lokale initiatieven, o.a. aandacht voor:

- Ondersteunende partijen, evt. herstructureren /versterken netwerk
- Informatie
- Overbelasting
- Opschaling (bv. versus behoud van lokale identiteit)
- Participatie

Rol van LEI in de lokale energietransitie /implementatie RES

- Enthousiaste en gedreven initiatiefnemers
- LEI hebben veel kennis in huis
- LEI hebben meerdere doelstellingen/ambities
 - Ga met elkaar in gesprek over de gezamenlijke doelstellingen/ambities
- Betrekken al een deel van de bewoners

Aanbevelingen

Representativiteit en betrokkenheid bewoners

- Sociaal netwerkanalyse voor initiatieven: Welke doelgroep wordt wel bereikt? Wordt iedereen uit die doelgroep bereikt? Welke doelgroepen zijn er in het dorp/de wijk te onderscheiden? Wie vertegenwoordigt deze groepen?
- Sociaal netwerkanalyse voor gemeente: Wie vertegenwoordigen de LEI? Vertegenwoordigen ze iedereen? Wie vertegenwoordigen de bewoners die niet bereikt worden?

Verder lezen

- Drentse Schone L.E.I:
[https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/16510867/Drentse Schone LEI oktober 2017.pdf](https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/16510867/Drentse_Schone_LEI_oktober_2017.pdf)
- Een gedecentraliseerde energietransitie (Artikel Rooilijn): <https://www.rooilijn.nl/artikelen/een-gedecentraliseerde-energietransitie/>
- Groningse LEI: <https://research.hanze.nl/nl/projects/groningse-lokale-energietransitie-de-rol-van-lokale-energie-initi>

Lokale energietransitie in Drenthe en Groningen

Lynette Germes (l.a.m.h.germes@pl.hanze.nl)

Lectoraat Communication, Behaviour & the Sustainable Society

EnTranCe: Centre of Expertise Energy

Hanzehogeschool Groningen